

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КРУГЛОГО СТОЛУ

СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Факультет психології, політології та соціології

Кафедра психології

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

КРУГЛОГО СТОЛУ

«СУЧАСНА ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

Присвячено Міжнародному дню толерантності

15 листопада 2024 року

Видавництво
«Юридика», 2025

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Аракелян Мінас Рамзесович**, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, перший проректор Національного університету «Одеська юридична академія»

Члени редакційної колегії:

Цільмак Олена Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Геращенко Олександр Сергійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Гурін Руслан Сергійович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Джежик Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Самара Ольга Євгенівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов Вячеслав Абдуллайович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Юлія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів, унікальність тексту тез та дотримання вимог академічної доброчесності, несуть автори.

С 916 Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи : збірник матеріалів Круглого столу присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.) / за заг. ред. М. Р. Аракеяна. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. – 160 с. URL: <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

ISBN 978-617-8182-85-4

DOI <https://doi.org/10.32837/11300.29134>

Збірник матеріалів підготовлено за доповідями учасників Круглого столу «Сучасна юридична психологія: виклики та перспективи» присвяченого Міжнародному дню толерантності (м. Одеса, 15 листопада 2024 р.).

УДК 159.98:340(049.2)

DOI:

Чачко Світлана Леонідівна,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри психології

Національний університет «Одеська юридична академія»

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4252-2352>

ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЕСТІЙКОСТІ КУРСАНТІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ В УКРАЇНІ

В умовах воєнних загроз в Україні проблема життєстійкості набуває особливого значення і потребує серйозних заходів для її вивчення. Перш за все, пошук та виявлення ресурсів життєстійкості сприятиме розробці інтервенцій, спрямованих на покращення психологічної підтримки осіб, які перебувають під впливом хронічного стресу внаслідок тривалого військового конфлікту. Наше дослідження було зосереджене на життєстійкості курсантів та студентів-психологів, які завершують навчання в закладах вищої освіти. Представникам цих двох спеціальностей у воєнний час доводиться працювати в умовах тривалого травматичного стресу. Тому здатність підтримувати власну життєстійкість має для них вирішальне значення.

Дослідження спрямоване на аналіз впливу різних освітніх програм на стійкість здобувачів в умовах хронічного стресу. Результати дослідження можуть бути корисними при визначенні освітніх потреб для підвищення якості підготовки фахівців кожного профілю.

Поняття життєстійкості як психологічного феномену почали розглядати порівняно недавно. У тривалих дослідженнях С. Кобейса та С. Мадді з'ясували, що на поведінку людей впливає стрес. Мадді виявив, що життєві труднощі по-різному впливають на поведінку людей [5]. С. Мадді розробив модель феномену та описує життєстійкість як набір установок або переконань щодо себе у взаємодії з навколишнім світом, які надають людині сміливості та мотивації для виконання складної роботи з трансформації себе та оточуючого світу [4].

Мета дослідження: вивчити особливості життєстійкості курсантів поліції в умовах воєнних загроз в Україні.

Для досягнення визначеної мети було використано такі методи дослідження: теоретичні (метод систематизації

досліджуваної проблеми на основі осмислення першоджерел); емпіричні (тестування за методикою: Шкала життєстійкості Мадді).

Дослідження проводилося з використанням сервісу "GoogleForms". У дослідженні взяли участь 80 осіб.

З метою порівняння особливостей переживання життєстійкості в умовах війни нами був застосований опитувальник «Шкала життєстійкості Мадді». Питання цього опитувальника відображають такі шкали, як: залученість, контроль, та прийняття ризику.

Залучення С. Мадді визначив як «впевненість у тому, що залучення до того, що відбувається, дає максимальний шанс знайти щось варте й цікаве для особистості» [3, с. 111].

Контроль передбачає переконання людини у тому, що боротьба дозволяє вплинути на результат.

Прийняття ризику передбачає здатність людині вчитися, спираючись на власний досвід, і не очікувати на безтурботне життя [2].

За критерієм залученості у курсантів поліції середній бал становить 42,83; у студентів-психологів – 27,65. За критерієм контролю у курсантів поліції середній бал становить 39,72; у студентів-психологів – 22,9. За критерієм прийняття ризику у курсантів поліції середній бал становить 21,23; у студентів-психологів – 14,45. Загальний показник життєстійкості у курсантів поліції за середнім балом становить 103,78; у студентів-психологів – 65.

Результати свідчать, що курсантів поліції мають значно вищі показники за всіма трьома критеріями: залученість, контроль, прийняття ризику. Також, вони мають вищі показники і за загальним показником життєстійкості.

Висновки. Дослідження особливостей життєстійкості курсантів поліції в умовах воєнних загроз в Україні, продемонструвало суттєві відмінності між курсантами поліції та студентами психологами. Курсанти поліції випускних курсів виявили вищий рівень життєстійкості. Це може бути тісно пов'язано з особливостями освітніх програм, що готують майбутніх фахівців до різних умов праці.

Список використаних джерел

1. Чачко С. Л., Травініна Є. І. Переживання тривалого травмуючого стресу війни здобувачами вищої освіти. *Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Психологія. 2024. Том 35 (74). № 3. С. 67–74.
2. Чиханцова О. А. Життестійкість та її зв'язок із цінностями особистості. *Проблеми сучасної психології*: збірник наукових праць. 2018. Вип. 42. С. 211–231.
3. Khoshaba D., Maddi S.: Early Antecedents of Hardiness. In: *Consulting Psychology Journal*. 1999. Vol. 51. No. 2. P. 106–117.
4. Maddi S. R. Hardiness: An operationalization of existential courage. *Journal of Humanistic Psychology*, 44. 2004. P. 279–298.
5. Maddi S., Harvey R., Khoshaba D., Lu J., Persico M., Brow M. The personality construct of hardiness, III: Relationships with depression, innovativeness, authoritarianism, and performance. *J Pers. Apr.*, 2006, 74 (2). P. 575–97.

Ключові слова: життестійкість, стрес, залучення, контроль, прийняття ризику, курсанти поліції, освітні програми.

Keywords: hardiness, stress, involvement, control, risk taking, police cadets, educational programs.

Фартух Олена Олегівна ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСОБИСТОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ АДАПТАЦІЇ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	124
Цимбал Аліна Юріївна РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ФОРМУВАННІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	127
Цільмак Олена Миколаївна ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.....	131
Чачко Світлана Леонідівна ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ КУРСАНТІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННИХ ЗАГРОЗ В УКРАЇНІ	134
Чередник Катерина Віталіївна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ КОНФЛІКТНИХ ВІДНОСИН У ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	137
Чумаченко Василина Ігорівна ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВІДНОСИН ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ У ВИРОБНИЧИХ КОЛЕКТИВАХ	141
Шмаленко Юлія Іванівна КОНФЛІКТОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮРИДИЧНОГО ПСИХОЛОГА.....	144
Ягодкін Вадим Вікторович, Дудник Руслан Миколайович ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА В УСТАНОВІ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....	147